श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी, वेरावलम्
सत्रान्तपरीक्षा-नवम्बर/दिसम्बर-२०१६

कक्षा - शास्त्री-३, सेमेस्टर-५	प्रश्नपत्रम् - ७	गुणा: - ७०
विषय: - धर्मशास्त्रम्	कोड - CE-3.5.9	समय: - ११-०२
दिनाङ्क: - १.१२.२०१६	ग्रन्थ: - याज्ञवल्क्यस्मृति: - प्रायश्चित्ताध्याय:	

प्रथमान्विति: (युनिट - १)

प्रश्न: १ कयोश्चिद् द्वयो: ससन्दर्भपुरस्सरम् भावार्थो लेख्य: । ०८

(१) आपद्गत: संप्रगृह्णन्भुञ्जानो वायतस्तत: ।
न लिप्येतैनसा विप्रो ज्वलनार्क समोहि स: ॥

(२) तस्य वृत्तं कुलं शीलं श्रुतमध्ययनं तप: ।
ज्ञात्वा राजा कुटुम्बं च धर्म्यां वृत्तिं प्रकल्पयेत् ॥

(३) नाश्रम: कारणं धर्मे क्रियमाणो भवेद्धि स: ।
अतो यदात्मनोऽपथ्यं परेषां न तदाचरेत् ॥

प्रश्न: २ द्वयोर्प्रश्नयोर्मध्ये एकस्योत्तरं यथाग्रन्थं सविस्तरेण लेख्य: । ०७

(१) जननमरणेशौचं वर्णानां कया रीत्या भवतीति यथाग्रन्थं लिखत ।
(२) गुरुमातुलश्वसुरादि राजादीनां च आशौचं केन प्रकारेण कर्तव्यं लिखत ।

प्रश्न: ३ प्रदत्तविषयेषु द्वयो: टिप्पणी कार्या । ०६

(१) संसारस्वरूपं निरूपणम् ।
(२) आपद्धर्मप्रकरणम् ।
(३) रजस्वलादीनां स्पर्शे निर्णय: ।

प्रश्न: ४ अधस्तनेषु चतुर्णां लघूत्तराणि देयानि । ०४

(१) योगीश्वर: क: ?
(२) कति वेदा: ?
(३) याज्ञवल्क्यस्मृतिमध्ये अंतिमाध्यायस्य किं नाम ?
(४) ब्राह्मणानां मरणसूतकं कति दिनात्मकं भवति ?
(५) क्षत्रीयाणां मरणसूतकं कति दिनात्मकं भवति ?

द्वितीयान्विति: (युनिट - २)

प्रश्न: ५ प्रदत्तश्लोकेषु द्वयो: व्याख्या कार्या । ०८

(१) कर्तव्याशय शुद्धिस्तु भिक्षुकेण विशेषत: ।
ज्ञानोत्पत्तिनिमित्तत्वात्स्वातन्त्र्य करणाय च ॥

(२) सत्यमस्तेयमक्रोधो ह्रीं शौचं धीर्धृतिर्दम: ।
संयतेन्द्रियता विद्या धर्म: सर्व उदाहृत: ॥

(३) *आहुत्याप्यायते सूर्यः सूर्याद्वृष्टिरथौषधिः ।*
तदन्नं रसरूपेण शुक्रत्वमधिगच्छति ॥

प्रश्नः ६ कस्यचिदेकस्य प्रश्नस्योत्तरं लिखत । ०६

(१) सकलशरीरवर्णनम् – स्वरूपनिरूपणम् यथाग्रन्थं चर्चयत ।
(२) क्षेत्रज्ञ स्वरूपम् यथाग्रन्थं वर्णयत ।

प्रश्नः ७ प्रदत्तविषयेषु द्वयोः टिप्पणीः कार्या । ०६

(१) स्वर्गमार्गे के गच्छन्ति ।
(२) अष्टांगयोगध्यानवर्णनम् ।
(३) मोक्षमार्गः ।

तृतीयान्वितिः (युनिट – ३)

प्रश्नः ८ प्रदत्तश्लोकेषु द्वयोः सन्दर्भपुरस्सरं व्याख्या कार्या । ०८

(१) प्रायश्चित्तमकुर्वाणाः पापेषु निरतानराः ।
अपश्चात्तापिनः कष्टान्नरकान्यान्ति दारुणाम् ।
(२) ब्रह्महा मद्यपः स्तेनस्तथैव गुरुतल्पगः ।
एते महापातकिनो यश्च तैः सह संवसेत् ॥
(३) गुरुणामध्यधिक्षेपो वेदनिन्दा सुहृद्वधः ।
ब्रह्महत्यासमं ज्ञेयमधीतस्य च नाशनम् ॥

प्रश्नः ९ कस्यचिदेकस्य प्रश्नस्योत्तरं यथाग्रन्थं विस्तरेण लिखत । ०७

(१) धर्मशास्त्रे याज्ञवल्क्यस्मृतेः महत्त्वं प्रतिपादयन्तु ।
(२) प्रायश्चित्ताध्याये कति प्रकरणानि सन्ति ? कस्यचिदेकस्य सारांशः लेख्यः ।

प्रश्नः १० प्रदत्तविषयेषु द्वयोः टिप्पणीः लिख्या । ०६

(१) ज्येष्ठानां श्रेष्ठानां अपमानादि किं प्रायश्चितम् ?
(२) स्त्रीणां विशेषपतनीयानि ।
(३) त्रिकालसंध्यामहत्त्वम् ।
(४) कस्मै न स्पृशन्तीह पापानि ।

प्रश्नः ११ अधोलिखितेषु प्रश्नेषु चतुर्णां लघूत्तराणि देयानि । ०४

(१) रासभः शब्दस्य पर्यायवाची शब्दः कः ?
(२) शलभः शब्दस्य पर्यायं लिखत ?
(३) गुरुतल्पगः शब्दं स्पष्टयत ?
(४) नरके के व्रजन्ति ?

=०=